

ELŐSZÓ¹

E tanulmánykötet kiadásával a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara immár hagyományossá vált gyakorlatát folytatja. Azt a törekvést, hogy életkorban és pályájukban érdemesült professzorainak a pályatársak, kollegák tanulmányok közzétételével fejezzék ki megbecsülésüket. Jelen esetben a Karunkon negyedszázada oktató Dr. Cséka Ervin professzor életműve adott okot a megemlékezésre.

Cséka Ervin 1922. január 7-én Debrecenben született. 1940-ben kitüntetéssel érettségizett, jogi tanulmányait a Debreceni Tisza István Tudományegyetemen folytatta, ahol 1944. június 2-án summa cum laude doktorrá avatták. 1944. június 30-án joggyakornokká nevezték ki a Debreceni Törvényszékhez. Ettől kezdve több évtizeden át igazságsügyi területen működött; közben az Országos Kriminalisztikai Intézet osztályvezetője volt 1960-63 között. Az 1945-46. oktatási évben – ösztöndíjasként posztgraduális képzés keretében – a párizsi Sorbonne Egyetem Jogi és Bölcsész Karán folytatott tanulmányokat. 1948-ban egységes bírói-ügyvédi vizsgát tett kitüntetéssel eredménnyel.

A jogi gyakorlati tevékenységével párhuzamosan érdeklődése az elméleti tudományos munka felé fordult. Elsősorban a büntető eljárásjog, de a bűnügyi tudományok más területei is foglalkoztatták. Fiatalon bekapcsolódott az egyetemi oktatásba is. 1946-48 között a Debreceni Tudományegyetem azóta megszűnt Jogi Karán, 1962-64 között pedig az ELTE Jogi Karán meghívott előadó volt. 1966-ban kezdte meg működését a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszékén mint meghívott előadó. A büntető eljárási jog főkéllégi-umot adta elő a nappali tagozaton, de a későbbiekben az esti és a levelező tagozaton is oktatott. 1969-ben félállásban egyetemi docenssé, 1981-ben főállásban egyetemi tanárrá nevezték ki. Fonyó Antal professor halála után, 1982 februárja óta Karunk említett tanszékének vezetője volt 1991. december 31-ig.

Cséka Ervin professor az állam- és jogtudomány kandidátusa tudományos fokoza- tot 1965-ben szerezte meg „A büntető ténymegállapítás elméleti alapjai” c. értekezésével. Az akadémiai doktori értekezését 1985-ben védte meg, címe: Bevezetés a büntető jogorvoslatok tanába.

Tudományos-kutató munkát korábban a büntető eljárásbeli bizonyítás körében végzett és publikált. Így többek között kidolgozta a ténymegismerés elméleti alapjait a büntető ügyekben, a bizonyítás tárgyának, módszereinek kérdését stb. Javaslatokat készített a büntető eljárásjog kodifikációs munkálataihoz (1962, 1966, 1973 és a későbbi novel- lák), amelyek közül többet hasznosítottak a törvényszerkesztésnél. Tudományos tevé- kenységében a korabeli körülmények között minden lehetőséget igyekezett felhasználni a büntető eljárás garanciáinak elismertetésére, a törvényesség biztosításának érvényesi- tésére. Ez kitűnik pl. a „Büntető eljárásjogunk reformja és a nyomozási szak néhány elvi kérdése” c., 1962-ben írott tanulmányból. Ebben a terhelt eljárási jogosítványainak ki- terjesztését és részletes szabályozását szorgalmazta, az elméleti és gyakorlati összefü- gések feltárásával.

A későbbiekben évtizedes kutatómunkát szentelt a büntető jogorvoslatok szer- teága- zó problematikájának. Ebben a témakörben többoldalú elméleti megközelítésben kimu-

¹ Az Előszó az 1992-ben Cséka Ervin professor 70. születésnapjára és oktatói munkásságának 25. évfor- dulójára készült Emlékkönyvben jelent meg.

tatta, hogy a büntető eljárásban érvényesülő jogorvoslati jogosultság alapelve nemcsak lehetővé, hanem követelménnyé teszi az egész eljárást átfogó, széles jogorvoslati „hálózatnak”, illetőleg – elméleti alapjaiban is kimunkált – olyan jogorvoslati rendszernek a kiépítését, amely garantálja a jogsérelmet szenvedettek, elsősorban a terhelt jogainak helyreállítását, s végső fokon az igazságos döntést a büntetőjogi felelősség kérdésében. E tárgykörben számos rész tanulmányt publikált – közülük többet Actáinkban is – és ezeket összegezte „A büntető jogorvoslatok aaptanai” c., 1985-ben megjelent monográfiájában. Ez utóbbinak, mint más tudományos megnyilatkozásainak is, számottevő visszhangja volt a hazai szaksajtóban, de részben külföldön is.

Cséka Ervin professzor széles körű – a jelen kötethez csatolt irodalomjegyzékéből is kitűnő – szakirodalmi munkásságában fontos helyet foglaltak el a tankönyvek, egyetemi jegyzetek, továbbá kommentárok, gyűjteményes munkák, amelyek megírásában, szerkesztésében, lektorálásában tevékenyen részt vett.

Az MTA Tudományos Minősítő Bizottságának munkájában évtizedeken át intenzíven kivette a részét. Túlzás nélkül állítható, hogy a hazai büntetőjogászok közül tudományos fokozattal rendelkezők, különösen az akadémiai doktorok többsége értekezéseinek elbírálásában valamilyen minőségben szerepelt (bíráló bizottsági elnök, titkár, tag, opponens). A Tudományos Minősítő Bizottság Állam- és Jogtudományi Szakbizottságának 1976-80 között tagja volt. Számos esetben készített szakvéleményt tudományos pályamunkákról az MTA, illetőleg a minisztérium felkérésére. Az Igazságügyi Minisztérium által szervezett Jogi Szakvizsga Bizottságnak 1961-ben történt újjáalakulása óta tagja.

Tagja, tisztségviselője – a múltban és a jelenben is – számos hazai és külföldi tudományos, szakmai társaságnak, szervezetnek: Nemzetközi Büntetőjogi Társaság (Párizs), MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága, MTA Szegedi Akadémiai Bizottságának Állam- és Jogtudományi Szakbizottsága, Magyar Jogász Egylet, Magyar Kriminológiai Társaság, Finkey Ferenc Bűnügyi Reformtársaság.

Tudományos tevékenységében és az általa vezetett tanszék oktatói látókörének, jogi műveltsége szélesítésében fontoságot tulajdonított a külföldi kapcsolatoknak. Több külföldi egyetemmel mélyítette el a tanszék munkakapcsolatait, nemzetközi konferenciákat szervezett itthon és vett azokon részt külföldön oktató társaival; ezek anyaga publikálva is lett. Ezeken túlmenően számos egyéb hazai és külföldi szakmai konferencián, rendezvényen működött közre, tartott előadásokat, készített referátumokat.

De Cséka Ervin professzor sokirányú munkásságának középpontjában a hallgatókkal való kapcsolata állott. Előadásainak tartalmában, módszerében az ő igényeiket igyekezett szolgálni, a témák elméleti megalapozása mellett, a gyakorlatias elemző mód érvényesítésével is. A számonkérésnél kevésbé az egyoldalúan és sokszor „kényelmesen” alkalmazható szigor, mint inkább az a törekvés vezérelte, hogy a hallgató a világos és – ha kell – rávezető kérdésekre adott válaszaival a vizsgán mindazt produkálhassa, amire tényleges felkészülése képessé teszi. Meggyőződése volt, hogy az értékelés csakis így lehet igazságos. Ez a felfogás és a hallgatók aktivitásának ösztönzése vezette a tanszéki tudományos diákköri munkában is, amelynek éveken át tanár-vezetője volt. Elnöke volt a Kar Tudományos Bizottságának is.

Minden erőfeszítése ellenére nehézségei voltak szűkebb szakterülete – a tudományos érdeklődésben és művelésben is viszonylag elhanyagoltabb – büntető eljárásjog oktatása utánpótlásának biztosításában, viszont meglegeződéssel tölthette el az a tudat, hogy tanszékének több munkatársa, jelentős szakmai előrehaladást elérve (tudományos

---

fokozat, monográfiák publikálása stb.), önálló és országosan is megbecsült művelője lett tudományos szakterületének.

Karunk vezetése, valamint Cséka Ervin professzor kollégái, pályatársai, barátai tiszteletük és nagyrabecsülésük jeléül, örömmel működtek közre e tanulmánykötet kiadásában.

Reményeink és elképzeléseink szerint Cséka professzor szegedi oktatói tevékenysége ezzel nem zárul le, hanem másfajta formában ugyan, de hasonló tartalommal folytatódik tovább.

Szeged, 1992. március

DR. NAGY FERENC
dékán